

Asia: VN/31464/2023

Lausuntopyyntö ammattikorkeakoulujen ja yliopistojen toiminnasta perittävistä maksuista annettujen valtioneuvoston asetusten muuttamisesta

Yliopistojen ja ammattikorkeakoulujen avoimen korkeakouluopetuksen enimmäismaksu

Lausuntonne yliopistojen ja ammattikorkeakoulujen avoimen korkeakouluopetuksen enimmäismaksun korottamisesta 45 euroon opintopisteeltä (nykyisin 15 euroa/opintopiste). Jatkossakin korkeakoulu voi päättää myös tätä matalammasta hinnoittelusta tai täysin maksuttomasta tarjonnasta.

Aalto-yliopisto kannattaa enimmäismaksun korotusta yhdistettynä korkeakoulujen mahdollisuuteen päättää myös matalammasta hinnoittelusta tai täysin maksuttomasta tarjonnasta. Jos enimmäismaksu olisi esimerkiksi kaksin- tai kolminkertainen ehdotettuun nähden, olisi avoimen korkeakouluopetuksen tarjonnan kehittämiseen aivan toisentyypiset mahdollisuudet. Samalla avoimen korkeakoulutuksen tarjonnassa on huomioitava saavutettavuus erilaisille opiskelijaryhmille.

Asetuksella säädettävästä enimmäismaksusta riippumatta muu sääntely rajoittaa avoimessa korkeakoulutuksessa katetta. Kate taas mahdollistaisi toiminnan ja tarjonnan kehittämisen. Korkeakoulujen on mahdollista tarjota yksityis- ja organisaatioasiakkaille koulutusta myös liiketoimintalogiikkaa noudattaen.

Lausuntomateriaalin mukaan yliopisto päättää hinnoittelusta, mutta toisaalta siinä myös todetaan, että ”avoimesta yliopisto-opetuksesta ja erillisistä opinto-oikeuksista perittävän enimmäismaksun korottamisen jälkeen opetus- ja kulttuuriministeriö tarkastelee kysymyksiä erityisryhmistä”. Koska erityisryhmiä tarkastellaan myöhemmin, jää lausunnon vaikutusarviointi yleistasoiseksi.

Kasvavaan jatkuvan oppimisen tarpeeseen vastaaminen on resursoitava yliopistokehyksen ulkopuolelta niin, että rahoitusta ei vastaavasti leikata kehyksen sisältä. Miljoonien eurojen leikkaus yliopistojen perusrahoitukseen avoimen korkeakouluopetuksen enimmäismaksujen korotuksen takia ei ole tarkoituksenmukaista, kun tavoitteena on kasvattaa nuorten korkeakoulutettujen aikuisten osuutta. Parempi rahoitusohjauksen keino on pienentää rahoitusmallin avoimen yliopiston

opintopisteiden indikaattoria ja siirtää prosentit mallin strategiaperusteiseen rahoitukseen, jossa voidaan edelleen sopia avoimen korkeakouluopetuksen kehittämisestä.

Lisääajan hakemista ja uudelleenkirjautumista koskevat maksut yliopistoissa

Lausuntonne yliopistojen maksuasetukseen ehdotetuista em. muutoksista.

Asetusmuutosluonnoksessa ns. uudelleenkirjoittautumismaksu ja lisääikaa koskeva hakemusmaksu esitetään yhdenmukaistettavaksi ammattikorkeakoulu- ja yliopistosektoreilla.

Asetusmuutosluonnoksen mukaan 4 §:n 1 momentin muutos tulisi voimaan 1.8.2024. Lisääikaa koskevan uuden hakemusmaksun käyttöönotto edellyttää yliopistossa prosessi- ja tietojärjestelmämuutoksia, joten ehdotettu voimaantulon aikataulu ei ole mahdollinen. Aalto-yliopisto esittää, että uusi lisääajan hakemista koskeva hakemusmaksu tulee voimaan aikaisintaan 1.8.2025.

Avoimen korkeakoulutuksen tarjontaan ja maksullisuuteen liittyvät kehittämistarpeet

Muu palautteenne ehdotuksista? Mitä muita kehittämistarpeita näette liittyvän avoimen korkeakoulutuksen tarjontaan ja maksullisuuteen?

Aalto-yliopiston tavoitteena on kasvattaa elämänlaajuisen oppimisen kokonaistarjonnan houkuttelevuutta ja vaikuttavuutta. Esimerkiksi juuri nyt kehitettävien pienten osaamiskokonaisuuksien (micro-credentials) osalta pyritään ketterään oppimistarpeisiin vastaamiseen. Ainoastaan Suomen tarjonnan tarkastelu ei riitä, sillä myös nimekkäät ulkomaiset yliopistot ja muut toimijat tarjoavat nykyään verkkokursseja, joita Suomestakin suoritetaan.

Luonnoksen mukaan enimmäismaksun korotus voisi lisätä erityisesti aliedustetun tekniikan alan tarjontaa ja siten suorituksia. Alakohtaisissa tarkasteluissa on hyvä huomata avointa korkeakoulutusta tarjottavan myös erillisillä opinto-oikeuksilla avoimen yliopiston lisäksi. Eri alojen suorituspäämäärät avoimessa yliopisto-opetuksessa eivät johdu ainoastaan kurssitarjonnasta eikä kysymys ole tekniikan alalla aivan suoraviivainen. Kasvaviin jatkuvan oppimisen tarpeisiin vastaaminen on tärkeä kysymys, jota on ratkottu mm. FITech-verkostoyliopiston tarjonnalla. FITechin tarjonta on yliopistojen yhdessä koordinoimaa tekniikan alan tutkintokoulutukseen pohjautuvaa, työelämälähtöistä koulutusta.

Kehittämisessä on huomioitava myös koulutusvastuut ja avoimen yliopiston kansallinen viitekehys, eli miten oikeastaan toimii, jos itsenäiset yliopistot tarjoavat samankaltaista koulutusta hyvin erilaisilla hintapisteillä. Digitaalinen palveluympäristö on osa Korkeakoulujen jatkuvan oppimisen strategiaa ja kaikkien korkeakoulujen yhteisessä Digivisio-hankkeessa luotu opin.fi-palvelun tarkoitus on tuoda tarjontaa oppijoille helposti saatavaksi.

Vaikutusarviontia tarkentavat kysymykset korkeakouluille

1. Kuvatkaa korkeakoulunne nykyinen avoimen korkeakouluopetuksen hinnoittelukäytäntö.

Avoimen yliopiston puolella käytössä lähes kaikki tarjonta on hinnoiteltu tällä hetkellä 15 €/op, tämä koskee sekä integroitua opetusta että avoimen yliopiston erillistoteutuksia. Muutamia opintojaksoja tarjolla maksuttomasti (MOOC-tyyppisiä kursseja).

Aalto-yliopisto tarjoaa avoimena korkeakoulutuksena tekniikan alan opintoja FITech-verkostoyliopistossa (erillisopinto-oikeus). Koulutus on suorittajalle maksutonta rahoittajan ehtojen/rahoitusinstrumentin sääntöjen mukaisesti (OKM:n erityisavustus, Jotpan rahoitus).

2. Miten arvoitte asetusmuutoksen vaikuttavan hinnoittelukäytäntöönne?

Asetuksen voimaantulon myötä on käytävä keskustelua yliopiston sisällä ja muiden yliopistojen kanssa sekä tarkasteltava myös kansainvälisiä esimerkkejä. Yliopistossa pohditaan tarkasti sitä, mitä opintojaksoja tarjotaan jatkuvan oppimisen eri kohderyhmille Aalto-yliopiston elämänlaajuisen oppimisen tarjontaportfolion eri segmenteissä (avoin yliopisto, muut avoimen korkeakoulutuksen erillisopinnot kuten FITech, täydennyskoulutus). Hinnoittelun taustalla on oltava tarkkaan harkittu ja varmistettu laaturuste. Kysynnän ylläpitämisen näkökulmasta on huomioitava kotimaisten sekä relevanttien ulkomaisten yliopistojen ja muiden toimijoiden vastaava verkkotarjonta.

Luonnoksessa arvioidaan, että uudella tarjonnalla ja tarkoituksenmukaisesti asetetulla hinnoittelulla voidaan houkutella avoimen opintoihin uusia korkeakoulutettuja, maksukykyisiä osallistujia. Tällaisia henkilöitä voi houkutella muuhunkin koulutukseen.

Avoimen korkeakouluopetuksen nykyinen hinnoittelu on koettu maltilliseksi. Tuntuvalle korotuksella olisi odotettavissa vaikutuksia asiakaskunnan käyttäytymiseen, sillä valtaosa opiskelee avoimessa yliopistossa omakustanteisesti. Todennäköisesti tarvitaan tarjonnan kategorisointia, esim. väyläopinnot, muut opiskelijarekrytointiin soveltuvat kurssit, erilaiset alakohtaiset kurssit ja korkeamman hintakategorian kurssit. Samalla on huomioitava erilaiset ja osin päällekkäiset asiakasryhmät kuten nuoret, yliopiston alumnit, alanvaihtajat, työttömät ja työssäkäyvät.

3. Miten arvioitte asetusmuutoksen mahdollistaman uuden enimmäismaksun vaikuttavan avoimen korkeakouluopetuksen tarjontaan eri koulutusaloilla? Mille uusille aloille arvioitte enimmäismaksun nostamisesta johtuen käynnistävänne avointa korkeakouluopetustarjontaa?

Aalto-yliopistossa on kolme alaa: kauppatieteet, taiteet ja tekniikka. Elämänlaajuisen oppimisen tarjontaa on jo nyt kaikilla kolmella alalla, eikä enimmäismaksun nostolla ei ole vaikutusta tarjonnan käynnistämiseen uudelta alalta. Tarjonnan päivitystä näiden kolmen alan sisällä tehdään jo jatkuvasti oppijoiden, yritysten ja muiden organisaatioiden tarpeita kuunnellen. Muutokset tarjontaan ei synny uudesta enimmäismaksusta vaan yhteiskunnan ja liiketoimintaympäristön muutoksista, tutkimuksesta, yliopiston strategiasta ja markkinatilanteesta.

Tekniikan alan avoimen korkeakoulutuksen uusia avauksia on tehty kansallisessa FITech-yhteistyössä. Tähän ovat vaikuttaneet rahoitusinstrumentit sekä vakiintunut verkosto- ja yritysysteistyö.

4. Mitä vaikutuksia arvioitte enimmäismaksun nostamisella olevan avoimen väylän opintoihinne / polkuopintoihinne (esim. suoritusmäärät, kriteerit, hinnoittelu)?

Enimmäismaksun nostamisen jälkeen väylän hinnoittelua on punnittava tarkasti, jotta se säilyy houkuttelevana vaihtoehtona. Hinnoittelumuutoksen myötä olisi harkittava maksupalautuksen palauttamista käyttöön.

Mäkitalo Minna
Aalto-yliopisto